

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Insămnătatea

dexterităților tehnice în educațiunea fetelor române.

Direurs rostit cu ocazia încheierii anului școlar la școala civilă de fete din Sibiu

de
Dr. Miron E. Cristea.

Mulțonorate D-le prezident! Onorate D-le inspector regesc! Onorat public! On. corp profesoral! Iubite eleve!

În sistemul de educațiune sau creștere mai ales al fetelor trebuie să ocupe un loc însemnat și dezvoltarea aptitudinilor și inclinațiilor artistice ale elevelor.

Examenele dela acest institut din anul acesta și din anii anteriori, și îndeosebi producțiunile de declamare, cele muzicale și expozițiunile lucrurilor de mână de felurite soiuri, ne sunt o dovadă, că susținătorii și conducătorii nemijlociți ai acestei școale dau o specială îngrijire și dexterităților tehnice.

Asupra acestora află de bine a vă întreține cu acest prilej sărbătorește câteva momente, în presupunerea, că îndrumările și îndemmurile mele nu vor fi de prisos, ci — dacă nu chiar toate — cel puțin unele din ascultătoare le vor urma.

Este, — onorat public, — un lucru știut, că femeile sunt în măsură mult mai mare, decât bărbații, stăpânite și conduse de lumea sentimentelor lor; deci o datorință de căpetenie a crescătorilor viitoarelor femei este, ca în toată activitatea lor să ție cont de această stare firească, și la predarea tuturor obiectelor de învățământ să fie cu deosebită luare aminte la dezvoltarea normală, firească și sănătoasă a sentimentelor din sufletul elevelor.

O înrăurire puternică asupra dezvoltării sentimentelor are și cântarea și muzica.

Înrăurirea acestora poate fi bună, dar poate fi și rea, căci și muzica, — ca orice artă — își are extravagantele, aberațiunile, ba chiar

frivolitățile sale, recunoscute încă din timpurile cele mai vechi. Hotărât, că o asemenea muzică, energică, senzuală, mai ales însoțită și de un text necontrolat, ușuratic, este o stricăciune, un venin chiar pentru sufletul tinerimei. Deci elevele trebuie ferite de așa ceva, ca de foc, care te arde.

De sigur de teama unui astfel de efect stricăcios al muzicii decăzute erau conduși legislatorii din Sparta, când în una din cele mai însemnate legi pentru îndreptarea moravurilor îndatorau autoritățile polițiale, a nimici acele instrumente muzicale, cari dau un sunet prea drăgălaș; iar filozoful grec Plato încă condamna melodiile molatice, dulci.

La acest soi de muzică s'a gândit și sfântul Ieronim* în epistola ce o scrie *Laeter* (o damă romană): „Să fi surdă față de muzică, și să nu știi, spre ce scop este făcută flauta, lira și citera“.

Sfîtul Vasile-cel-mare se exprimă mult mai clar, când ne povățuește: „a nu vărsa în suflete; prin mijlocirea urechilor, melodia coruptă, căci este natural, că se nasc din o astfel de muzică suferințe provenite din josnicie“. (Omilia către tineri).

Acest soi de muzică ușoară deci nu poate avea loc în planul de învățământ al generațiilor tinere.

Dar pe cât de stricăcioasă poate fi muzica rea asupra dezvoltării sufletului tinerimei, pe atât de binefăcătoare este cântarea și muzica bună și aleasă. Om cu mintea la loc nu va putea tăgădui deoparte uriașa lor influință asupra dezvoltării, întăririi și înălțării sentimentelor religioase-morale.

Cântec religioase au existat încă înainte de ce era sfânta scriptură; ele erau unicele mijloace pentru susținerea cu îngrijire a tradițiilor

* Sfântul Ieronim — pe când era secretar al papei dela Roma Damas — corespondă cu multe femei romane, ca Marcela, Albina, Melania, Mercelina, Felicitas, Lea, Paula, etc., dându-le în epistolele sale instrucțiuni asupra vârtuților creștinești.

religioase; iar mai târziu părți întregi din sfânta scriptură erau întocmite pentru cântarea, pe care și biserica creștină, atât de intensiv a cultivat-o și o cultivă și azi, hotărât convinsă fiind, că nu există alt mijloc, care să poată mângăia și înălța mai bine și mai cu succes inima copiilor și și a celor mari, ca și imnele de laudă și de preamărire a Dumnezeuirii.

De altă parte muzica și cântarea trezesc virtuți cetățenești, stănesc și alimentează iubirea de patrie, sunt un izvor curat și foarte puternic de însuflețire națională; cu un cuvânt, cântarea nobilitează întreg sufletul omului. Un poet german și zice:

„Wo man singt, da lass dich ruhig nieder.
„Böse Menschen haben keine Lieder“.

Uneori — mai ales la noi — cerșitorii cântând cerșesc mila celor trecători.

Iară în deosebi la poporul român, fără exagerare putem afirma, că muzica, cântarea, doina este o însușire înăscută a sufletului său, este o parte integrantă a sufletului românesc, este un mijloc neprețuit de mângăere și încurajare, care în curs de nenumerate veacuri ne-a însoțit, scutindu-ne de descurajare și desnețăjduire.

„Doină zic, doină suspin,
„Tot cu doina mă mai țin

zice Românul, și el știe bine ce zice.

Deci a înăbuși cântarea, ar însemna a sugruma sufletul poporului, a neglija una din forțele și din însușirile cele mai frumoase ale ființei neamului nostru, a nu înțelege frumsețile și nobilele plăceri cuprinse în ea, și aceasta ar fi o mare greșală de educațiune socială.

Astfel cântarea este un mijloc de educațiune valoros; iară deprinderea ei în școlile de fete o trebuință generală pentru cultivarea inimii; ba mai mult: unde permit împrejurările, prospectele din viitor și ajută și talentul, acolo aptitudinile

muzicale trebuiesc cultivate și mai cu înzistență, și mai cu îngrijire, dându-li-se dela început o direcție bună și sănătoasă.

De altă parte de mare folos, ba chiar indispensabile pentru orice fată sunt dexteritățile în pregătirea lucrurilor de mână, împreunate cu cunoștințe de desemn și chiar de pictură. „Trebuie să dăm acestor lucruri multă atențiune din punctul de vedere al trebuințelor zilnice“... zice și doamna Necker-Saussur, o scriitoare cu trecere pe terenul educațiunii fetelor; iară marele bărbat al omenimei, Napoleon I., întemeind la 1809 (15 Maiu) în Econ o școală pentru creșterea fetelor, a cerut, a pretins anume cultivarea dexterităților practice. Intre altele scrie astfel: „Eu ași dori, ca fiecare fată, care pleacă din Econ, să ia asuprași conducerea unei mici gospodării; să fie capabilă a-și coase singură hainele, a peteci hainele bărbatului ei; să poată procura bucuria familiei sale prin prăjiturile (mâncările) făcute de ea....

„Elevete să facă praxă în tot aceea, de ce mai târziu au lipsă... Odaile din casele lor au să fie împodobite cu lucruri de mână pregătite de ele. Ciorapii, ... hainele să și le coasă singure. Toate acestea, după părerea mea, sunt de importanță capitală. Eu vreau să cresc din fetele acestea femei folositoare“....

Așa și este! Dară nici doamna Necker S., nici Napoleon, nu-i de lipsă, să ne convingă pe noi despre aceasta, căci noi înșine și orice om cu minte trebuie să constate acest adevăr, această trebuință.

În viața practică nu este zi, în care o femeie vrednică să nu simtă lipsa cunoștințelor în pregătirea diferitelor lucruri de mână, absolut necesare în economia oricărei case; iar de altă parte lucrurile de mână sunt mijloacele atât de probate pentru alungarea urâtului, pentru întreținerea cu folos a atâtor clipe de timp, pe cari mai ales femeile

FOIȘOARĂ.

In jurul unui document.

— Răspuns dlui Iosif Roman. —

Venerabilul domn Iosif Roman din Oradea-mare a publicat în numărul 35 dela 24 Februarie n. al ziarului „Lupta“ din Budapesta un document din anul 1849, despre care susținea, că e necunoscut și că e proiectul de împăciuire pentru Români, prezentat dietei din Seghedin în 28 Iulie 1849 din partea guvernului lui Kossuth Lajos.

Am arătat în numărul 18 din anul acesta al ziarului nostru, că părerile acestea sunt greșite. Documentul a mai fost publicat și de alții, în întregime, și nu e proiectul de lege prezentat dietei din Seghedin în 21 Iulie 1849 (iar nu în 28 Iulie cum se afirmă), pentru că proiectul acesta se referea la toate naționalitățile din patrie, era o lege de naționalități, pe când documentul dlui Roman privește numai pe Românii din Ardeal, și dietei nu a fost prezentat niciodată.

Ne pare rău, că dl Iosif Roman nu a cetit aceea ce s'a scris și publicat în ziarul nostru despre documentul publicat de dsa, pentru că atunci era lămurit, și nu cădea în greșala, de asusținea și mai

departe lucruri neadevărate, ba nu făcea și alte greșeli, și mai mari, atribuindu-ne lucruri pe cari nu le-am săvârșit și punându-ne în condeiu afirmări pe cari nu le-am făcut.

Domnul Iosif Roman, simțindu-se atins, publică adevărat în numerii 124 și 125 ai „Luptei“ aceea ce a scris dsa la anul 1861 în „Foia pentru minte, inimă și literatură“ din Brașov în chestia aceasta, — probabil pentru a arăta, că dsa are dreptate, — și cu o calene face imputarea, că dacă am înșirat noi toate foile în cari a fost publicat documentul dsale, de ce n'am amintit și pe sora română din Brașov, în care dsa l-a publicat la anul 1861?

E în rătăcire dl Roman. Noi la foi nu ne-am provocat, ci la cărți, crezând că dl Roman va căuta să le cetească și să se convingă, că n'are dreptate. La cărțile în cari starea lucrului e expusă în mod amănunțit, conform adevărului istoric, iar nu cu greșală, cum se expune de multeori în gazete.

Ne mai spune dl Roman, că nu înțelege din ce motiv și interes am afirmat, că proiectul dsale nicidecum n'a fost prezentat dietei, prin urmare că nici Kossuth n'a putut avea cunoștință de el, ceea ce iarăși un mare neadevăr, pentru că noi am spus, că proiectul acela de împăciuire a fost legat între emigranții români Bălcescu și Cesar Boliac de o parte, iar de altă

parte între guvernorul țării, Kossuth Lajos, care prin urmare l-a cunoscut; însă dietei n'a ajuns să fie prezentat.

Mare greșală comite apoi domnul Roman și când întreabă, în mod mastrător, că atunci dară, dacă ar fi adevărat așa cum noi afirmăm, „pentru ce a trimis Kossuth pe ablegații români Dragoș și Gozman cu misiunea împăciuirii, numai cu mâna goală, fără proiecte?“

Pentru a arăta cât de lipsită de teameu e întrebarea aceasta, ajunge, credem și pentru dl Roman, constatarea, că proiectul de împăciuire a fost subscris de Kossuth în 14 Iulie 1849 în Seghedin, iar bietul Dragoș și-a pierdut mâinile și viața în 10 Maiu 1849 în Abrud, prin urmare nu mai putea merge în 14 Iulie de nou în misiune de împăciuire, nici cu mâna goală, nici cu mâna plină de proiecte.

Dragoș a mers în misiune de împăciuire cu o scrisoare a lui Kossuth, datată din 26 Aprilie din Dobrița, care conținea concesionile pe cari guvernul unguresc era aplicat să le facă Românilor, iar nu cu proiecte gata!

Va să zică, propunerile de împăciuire făcute din partea lui Kossuth Românilor din Ardeal prin Dragoș se cuprind într'un document deosebit, propunerile făcute prin emigranții români Bălcescu și Boliac se cuprind în alt document, și proiectul de lege prezentat dietei din Seghe-

din la 21 Iulie 1849 și votat în aceeași zi formează iarăși alt document. Domnul Iosif Roman le confundă, și de aici confuzia în păreri și greșala în concludsiile dsale. Vom vorbi despre toate pe rând și amănunțit.

Domnul Iosif Roman își încheie comunicatul din numărul 125 al „Luptei“ cu următoarele cuvinte:

„În ședința din 28 Iulie 1849 se născu acel act public, care s'a publicat în numărul 35 al „Luptei“. E interesant, că acel proiect se făcuse numai pentru Români, nu și pentru Sârbi, Slavi, etc., când punctul II sună pentru toate naționalitățile. Ce a fost cauza? Doar munții cei buni, cari erau ca paiful celui ce se confundă în apă“.

Câte afirmări, atâtea neexactități. Credem că vom convinge mai ușor pe dl Roman că se află în rătăcire, comunicând textul autentic al legii prezentate dietei din Seghedin la 21 Iulie și votată în aceeași zi, pentru că din el va vedea, că nu consună deloc cu textul proiectului dsale de împăciuire, prin urmare n'a ajuns să fie act public, votat de dietă, nicidecum documentul dsale, ci numai aceea ce e, document istoric. (Va urma).

de multeori n'ar ști cum să le petrecă în mod mai cuminte. Afară de aceea o astfel de femei *cruță* în mare măsură cheltuielile casei, cari și altcum mereu cresc, desechilibrând budgetul familiilor fără averi mari.

Noi Românii mai avem și un alt motiv puternic a face aceasta. Lucrurile de mână au fost mai ales în trecut și sunt și azi încă în mare parte *mândria* femeilor române, așa încât putem afirma, că țărancele noastre au în această privință frumoase, neîntrecute *dexterități* naturale, *îndesute*. Asemenea trebuie să impună tuturor *hărnicia* țărancilor noastre.

Șezătorile lor nu sunt locuri numai de distracții, ci sunt întâlniri împreunate cu felurite lucrări de mână.

Românca și pe drum nu poate merge fără lucru. Ea merge cu furca în brâu și cu fusul în mână, sau chiar cu *răscuitoarea*.

Deci, ca fiice ale poporului român, nu-i iertat să rămâneți înapoia țărancilor, ci dimpotrivă, aveți datorința a le premerge cu exemplu bun, dezvoltând acele însușiri frumoase, perfecționând lucrările lor, îndreptându-le și arătând greșalele și corcirlile, ce se fac în unele părți sub influința străine și încă nu din partea țărancilor simple, ci chiar de către dascăliți și preotese și alte femei mai inteligente.

Nu pot lăsa neamintit la locul acesta, că în anii din urmă sau deschis la noi chiar ateliere, lucrătoare anume; ba aici în Sibiiu reuniunea de femei de sub conducerea doamnei Maria P. Cosma a întemeiat și o școală de industrii, după absolvirea căreia multe fete sărace și-ar putea agonisi câștiguri frumoase.

Dară o normă, o regulă de frunte trebuie să o aibă în vedere dascălii unui popor și și instructorii dexterităților practice și artistice. Aname: cultura este un bun general al omenimii întregi. Ea devine însă un lucru de folos și o comoară specifică și a unui singuratic popor, nu mai întrucât elementele de cultură generală se asimilează cu sufletul respectivului popor, întrucât acel popor știe vârșă în orice forme generale duhul propriilor sale însușiri etnice, specifice, dând astfel naștere unei culturi proprii, naționale.

Acest principiu trebuie aplicat pe toată linia, și deci și la cultivarea dexterităților artistice ale fetelor unui popor cu conștiință de sine.

Prin urmare, la instrucția acestor dexterități trebuie pus mare pond pe dezvoltarea unui *simț*, unui *gust estetic* și a unei priceperi estetice, care să fie în conglăsurire cu gustul femeii române. Aceasta se poate ajunge numai studiind, cunoscând, iubind și aplicând în toate lucrările formele proprii curat românești, pe cari nu numai noi, ci specialiști străini le găsim a fi de mare valoare, și pe cari noi ar trebui să le preferim chiar și atunci, când n'ar fi așa frumoase, căci *sunt ale noastre*.

Dacă măiestrul *Coșbuc* a statorit în „Doina” sa atât de frumos valoarea doinei, a cântecului românesc, dacă lauriatul *Goga* ne spune, „că priveghitori din alte țări vin doina să ne-asculte” și să ni-o învețe, . . . cu atât mai vartos ceice la noi cultivă muzica au datorința a-și pune urechia la inima poporului, a-i asculta cântecele, ale fixa, ale perfecționa și nobilita, cu mijloacele și forțele artistice, de care dispune azi arta muzicală; iar voi, iubite eleve, și noi toți, avem datorința ale învăța, ale deprinde cu mai multă plăcere ca orice.

Acest lucru stă și față de for-

mele populare ale lucrurilor de mână.

Dară, după-ce v'ați însușit aceste dexterități artistice, în măsură mai mare sau mai mică, aplicarea lor n'are să se învârtă numai în cercul îngust și exclusiv al familiilor voastre, ci o datorință obștească vă impune a propaga ceea ce știți în cercuri cât mai mari.

Doamna *Elvira* Dr. Laurențiu *Pop* din Ab-lud, profitând de darul muzical ce-l are, s'a coborât în cercul elevelor dela școala de fete de acolo și le-a instruit cu bunăvoința unei mame iubitoare frumoase cântece; iară când eram dascăl la școala primară din Orăștie, doamna *Boldea*, născută *G. Bariș* — așa zicând de bunăvoie — și-a luat osteneala a instrua pe elevele din școală tot felul de lucruri de mână, ca astfel dexteritățile practice ale elevelor — în lipsă de altă instructoare — să nu rămâie în părgănire. Astfel aud că purcede doamna *Agnes* Dr. *Macculariu* la Miercurea. Asemenea cazuri se ivesc și în alte părți, și de dorit ar fi să fie cu atât mai dese, cu cât noi Românii nu avem atâtea mijloace și institute pentru educarea maselor poporului, și deci fiecare cărturar, fiecare femeie inteligentă, trebuie să devie un dascăl, un instructor al cercului, în care petrece.

Femeile culte din clasele noastre inteligente trebuie să aibă interes și simț și pentru trebuințele noastre obștești. Când vom intra mai târziu, fie noi fie alții, în casele voastre, iubite eleve, fiți sigure, că nu vom rămânea mulțămiiți, dacă vom vedea numai odăile voastre, saloanele voastre împodobite cu picturi frumoase, cu perdele, covoare și scule, eșite din abilele voastre degete; când vom vedea pe mesele voastre bogat așternute cele mai frumos chin-disite mileux-uri sau cursore; iară — intrând în biserică din satul sau orașul unde locuiți — vom vedea la sfântul altar în loc de perdele, lucruri de pricepere, niște zdrențe fără gust, în loc de acoperiment frumos pe sf. pristol și pe celelalte mese niște pânzături, de cari să-ți fie rușine.

Atențiunea voastră trebuie îndreptată și asupra acestor lucruri, luând inițiativa a face, fie singure, fie împreună cu celelalte femei din comună — lucrări, cari să ne ridice prestigiul în fața străinilor și să fie o mărturie vădită, că ne iubim cu sinceritate instituțiunile, cărorora avem a le mulțami atât de mult și cari și în viitor sunt chemate a juca un mare rol în viața poporului nostru. Deci sprijiniți din toate puterile corurile bisericesti, petrecerile culturale, cari la noi trebuie să devie adevărate mijloace de educație socială; sprijiniți toate instituțiunile noastre, căci așa se cuvine să facă fiicele vrednice ale unui popor.

În urma acestora îmi țin de datorință a mulțami în numele comitetului central al „Asociațiunii” mai întâiu domnului inspector școlar reg. ung. pentru paciența cu care a asistat la examene, pentru bunăvoința cu care a dat îndrumările sale de specialist, rugându-l ca și dela mai marii săi, pe cari îi reprezintă, să exopereze cuvenita bunăvoință față de acest institut, susținut cu multe jertfe din partea poporului nostru și care împreună cu alte școale românești muncește la lăfșirea culturii în poporul român, care formează o mare parte a cetățenilor acestei patrii.

Mulțamesc apoi domnului director, domnișoarei directoare și corpului profesoral pentru osteneala ce și-au dat-o și în anul expirat la

instruarea, dar mai ales educarea, unui număr însemnat din odraslele neamului.

Acestor eleve și mai ales celor absolutele le pun și eu acum — înainte de despărțire — la inimă cuvintele ce le-a adresat odinioară sf. Ioan Gură-de-aur părinților și cari privesc în mare măsură pe mame. El zice: „*Voi sunteți apostolii familiilor voastre!*” Insemnați-vă bine, atât voi, cât și toate femeile de față, aceste cuvinte, căci vorbe mai sfinte ca acestea nu vi-se pot adresa.

Deci căutați să fiți deplin conștii de această înaltă misiune, căci „*mama este cel mai excelent dintre educatori*”. (Napoleon I.)

Mulțamesc și m. o. domn prezident al „Asociațiunii” *Iosif Stercașuluțu* pentru interesul ce-l arată și față de această școală, dând prin aceasta mai ales celor mai tineri pildă bună, că nici la adânci bătrânețe nu-i iertat a ne retrage dela muncă și osteneală, când e vorba de interese mai înalte, de progresul cultural al neamului.

În sfârșit vă binecuvintez, iubite eleve și îndeosebi pe cele ce se despart de institutul nostru, rugând pe Dzeu, ca să vă ajute a deveni în viața aceea, ce așteaptă dela voi patria și neamul.

După patruzeci de ani.

Sibiiu, 30 Iunie n.

Preoții noștri, — numiți în numărul trecut, — cari s'au întrunit Vineri în Sibiiu, pentru a se revedea după patruzeci de ani trecuți dela absolvirea seminarului „*Andreian*”, au mai făcut Vineri vizită duii protosincel, director seminarial, *Dr. Eusebiu R. Roșca*, mulțămindu-i pentru bunăvoința cu care le-a stat întru ajutor la aranjarea acestei conveniri colegiale, apoi duii profesor seminarial *Demetriu Cunțan*, singurul profesor în viață de ceice se aflau la anul 1866/7 la institutul teologic-pedagogic din Sibiiu.

Sara au luat apoi cina împreună, în grădina „*Zur Linde*”, în societatea profesorilor seminariali, onorându-i cu prezența și *P. C. Sa*, dl protosincel, director seminarial, *Dr. E. R. Roșca*, iar Sâmbătă dimineața au făcut peregrinaj la mormântul marelui Arhiepiscop și Metropolit *Andreiu baron de Șaguna*. Au fost însoțiți și în acest drum de *P. C. Sa*, protosincelul *Dr. E. R. Roșca*, de profesorii seminarialii *Demetriu Cunțan*, *Dr. Nicol. Bălan*, *Vasile Stan* și *Dr. A. Crăciunescu*, apoi de un grup de teologi, delegația societății de lectură a elevilor, delegația societății „*Andreian*”, încredințată cu depunerea unei coroane pe mormântul lui *Șaguna*, în ziua morții sale, care era tocmai Sâmbătă.

În patru trăsură au plecat toți la orele 9 la Rășinari, ducând, afară de coroana societății de lectură a teologilor, încă și preoții întruniți în convenire colegială în Sibiiu o frumoasă cunună pentru a fi depusă pe mormântul marelui Arhiepiscop *Șaguna*.

Ajunși în Rășinari, s'a oficiat numai decât parastasul mormântului lui *Șaguna*, prin *P. C. Sa* protosincelul *Dr. E. R. Roșca*, asistat de doi dintre preoții cari au făcut peregrinajul la sfântul mormânt, de preoții locali, de profesorul *Cunțan* și de diaconii *Vasile Stan* și *Dr. A. Crăciunescu*, profesori seminariali.

Răspunsurile doioase le-a dat corul seminarial.

După terminarea parastasului și depunerea coroanelor, clericul *Costea* a rostit o frumoasă cuvântare ocazională, scoțând în ea la iveală activitatea, caracterul și mărirea Arhiepiscopului *Andreiu baron de Șaguna*.

La amiazi mica societate, din care n'a lipsit nici dl *Decianu*, absolvent de teologie și el dela anul 1866/7, s'a întors la Sibiiu. Sara apoi preoții cei cinci, întruniți pentru a se revedea după patruzeci de ani, au plecat la casele lor, de bună seamă mulțămiiți cu cele săvârșite, dar și mănușite, că frumoasa idee de înălțare după patruzeci de ani, au acceptat-o numai ei, iar ceilalți vre-o douăzeci dintre absolvenții de teologie din anul 1866/7, cari mai sunt în viață, n'au aflat-o deamăni de îmbrățișare. Notăm, că după datele autentice, la anul 1866/7 au terminat cursul al III-lea de teologie la seminarul „*Andreian*” 45 de eleve.

Incheierea anului școlar la școala civilă de fete.

Sâmbătă în 29 Iunie nou s'a făcut incheierea solemnă a anului școlar la școala civilă de fete din Sibiiu, susținută de „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”.

La orele 9 s'a celebrat serviciu divin în catedrală, fiind de față elevele institutului cu profesorele lor. A oficiat domnul asesor consistorial *Mateiu Voileanu*, care la sfârșit a rostit rugăciunea de mulțămire pentru fericita incheiere a anului de școală.

La orele 11 s'a început apoi în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii” executarea programului stabilit pentru incheierea solemnă a anului școlar. Elevele cari făceau parte din cor, ori au avut rol activ ca soliste în cadrele programului, erau postate pe bină, celelalte ocupaseră loc pe galerie. Sala era plină de public ales, în preponderanță dame.

A fost de față și prezidentul „Asociațiunii” dl *Iosif St. Șuluțu*. Actul solemn l-a condus delegatul comitetului central al „Asociațiunii”, domnul asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, lângă care a ocupat loc la masă directorul institutului dl *Dr. Vasile Bo'oga* și dl subinspector reșec *Mercse*, ca reprezentant al guvernului.

Întâiu a cântat corul elevelor piesa „*Ochii tăi ridică-i*” de Mendelssohn. Conducătorul corului dl *Bena*. Apoi au urmat pe rând punctele următoare de program:

„*Le Ruisseau*”, de I. A. Pacher, exec. de *Maria Cartianu*, elevă în cursul compl.

„*Plugul blăstămat*”, poezie de V. Alexandri, declamată de *Ana Sim'an*, elevă în cl. III civ.

„*Clopot de seară*”, idila de Fr. Behr, exec. de *Valeria Pop*, elevă în cursul compl. „*Le carnaval de Venise*”, de Charles Dancla și „*Berceuse*”, de Benjamin Godard, (pentru violină), exec. de *Hortensia Anastasiu*, elevă în cl. III civ.

Cor: „*Clor de călătorie*”, de I. Ionescu. „*Prière d'une Mendiant*”, de I. C. Gegenbauer, exec. de *Elena Moșil*, elevă în cursul compl.

„*Decbal cătră popor*”, poezie de G. Coșbuc, declamată de *Cornelia Moșoiu*, elevă în cl. IV civ.

„*Fantasia românească*”, de Iulius Schaeffer, exec. de *Aurora Olariu*, elevă în cursul compl.

Cor: „*Imnul școlilor*”, de I. H. Stunz. Toate punctele din program au fost executate cu pricepere și siguranță și au fost aplaudate din partea publicului.

După exhaierea programului a urcat bina dl director al institutului, *Dr. Vasile Bologa* și a rostit următoarea vorbire de incheiere:

„*Dlor Delegații Onorat Public!*”

Se întâmplă uneori în natură, că fără veste se deslănțuesc furtuni îngrozitoare, ce rup și strivesc agonisinta omenească și lasă pustiu și lacrimi în urma lor.

Dar nu odată ne surprinde, că din orgoliul furtunii ici-colea o plantă, o floare, ori o fașie întregă din rodul pământului, scapă ca prin minune de viscolul ucigător. Și fie sub scutul unui adăpost, fie sub scutul unei constelațiuni neaprinse de ochul azuresc, rade floarea în urmă sub cerul azuresc, vestind gloria birutorului ce neîntrerupt urzește și conduce destinele vieții pe pământ.

Acest fenomen, excepțional și în natură, se impune ca asemănare, fără însă vre-o pretenție, când vorba e să facem o scurtă reprivire peste activitatea unui an din viața școlii superioare de fete a Asociațiunii, a cărei incheiere acum o serbăm, deoarece a fost un an de muneș liniștită pentru educația și instrucția femeii române, cu tot zvonul de furtuni, ce altcum, în adevăr, turburase într-o vreme orizontul vieții noastre publice, ba sunt încă și astăzi încătușate inimile, încât privește viitorul instrucției noastre populare.

Pentru moment însă, fiind la respăntia unui an de rodnică lucrare, simțim inimă mulțămire pentru o nouă propășire pe terenul educației naționale, sub stindardul Asociațiunii noastre culturale.

Simțim mulțămire îndeosebi astăzi, când am ajuns să vedem generalizându-se convingerea, că o educație completă a femeii nu se mai discută, ci se impune, atât pentru valoarea sa proprie, cât și pentru împrejurările vieții publice. Din acest motiv nici că am putea nutri o dorință mai ferbinte și mai salutară, decât să ne ajute cerul să vedem femeia română cât mai mult și cât mai intensiv angajată în scopul cel sfânt al culturai și al educației naționale-religioase, ce e miezul vieții noastre pe acest pământ și ținta finală a Asociațiunii.

Aceasta o doresc eu din inimă, ca

cea mai scumpă răsplătă și garanție pentru viitor. Urm. z apoi sentimentului nostru de recunoștință rugându-vă, domnii delegați, în numele institutului, să primiți respectuoasa noastră mulțămire pentru bunul ajutor ce ne ați dat prin conducerea examenelor anuale în spiritul înțelepciunii și devotamentului călduros ce vă caracterizează activitatea publică culturală și să onorați „Asociațiunea” și în viitor cu sprijinul dvoastră distins.

Incăut privește informațiunile necesare pentru anul viitor școlar, observ că sunt cuprinse în anuarul școlii și se vor publica și în ziaristica română în feriele de peste vară pentru om. public român, căruiia fi urez mulțămirea meritată pentru jertfele nobile ce aduce pe altarul cultu-rei noastre naționale fără de care nu există propagărire.

După aceasta a luat cuvântul domnul delegat al comitetului central al „Asociațiunii”, Dr. M. E. Cristea, și a rostit discursul pe care-l dăm în fruntea numărului de azi al ziarului nostru.

La orele 12 și un sfert actul solemn de încheiere a anului școlar la școala civilă de fete din Sibiu a fost terminat, și publicul a părăsit sala mulțămire cu cele văzute și auzite.

NOUȚĂȚI.

Personal. Preacuvioșia Sa dl protosinel, director seminarial, Dr. *Eusebiu R. Roșca*, pleacă astăzi cu trenul de seara la Karlsbad.

Curtea română a părăsit capitala București Joi, în 27 Iunie nou, la orele 10 dimineața, pentru ași lua reședința de vară la Sinaia.

Corpurile legiuitoare române au votat toate proiectele de lege prezentate din partea guvernului ca urgente, a ales apoi comisiunea agrară în scopul să compună până la toamnă proiectele necesare în chestia țărănească, și Joi au fost închise prin mesaj de tron.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii” sunt convocate pe 1/14 Iulie curent la ședința plenară ordinară, care se va ține în sala de ședințe a biroului „Asociațiunii” în Sibiu, cu următoarea ordine de zi: Deschiderea ședinței plenare la orele 10 dimineața. Raportul secretarului literar către ședința plenară. Stabilirea ordinii de zi. După amiază ședințele singuraticelor secțiuni.

Basilin Bașotă a fost promovat în săptămâna trecută la universitatea din Cluj doctor în medicină.

Biblioteca Bruckenthal din Sibiu e deschisă în cursul lunilor Iulie și August numai înainte de amiază, dela orele 11 până la unu, în zilele de lucru.

Foc. Vineri dimineața, pe la orele 4 s'a aprins, până acuma pe cale neeruată, turnul catedralei gr. cat. române din Oradea mare și a ars întreaga lemnărie din turn, rămânând numai zidurile. Clopotele au fost salvate cu mare greutate. Focul abia a putut fi stâns pe la orele 9 dimineața.

Promoție. Vasile Glajar, fiul fruntașului proprietar Aron Glajar din comuna Bod com. Brașov, a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea din Cluj în 26 Iunie a. c.

Incunoștințare. Aflăm dela corespondentul nostru din *Alba-Iulia*, că înscrierile elevilor la gimnaziul de acolo se fac la 1 Iulie a. c. s. t. n., deci părinții, din comunele apropiate și mai ales din părțile Munților Apuseni să grăbească în zilele prime ale lunii Iulie a face înscrierile pruncilor cari vin în clasa primă gimnazială, căci după acel termen nu se mai primesc. Clasă paralelă se va înființa numai dacă se înscriu 80—100 elevi, iar la cas contrar, rămân primii numai fiii orășenilor și ai celor de confesiunea romano-catolică, și ceilalți nu se primesc deloc.

La seceriș Comanda corpului de armată din Timișoara a permis, ca toți soldații din acest corp, cari au pământ acasă, să fie concediați pe câte 2 săptămâni, ca să poată da mână de ajutor celor de acasă la seceriș. N'au voie însă să lucre pe bani la alții, ci numai în holdele părinților ori ale rudeniilor lor.

Pentru gimnaziul din Brad. La casa arhidiecezană a mai intrat pentru gimnaziul din Brad suma de 29 coroane 40 fileri dela comuna *Săsciori*, protopresbiteratul Sebeșul-săsesc.

Dl Dr. Leonida Domide aduce la cunoștința publicului, că și-a reinceput practica medicală în Bistrița (Beszterce). Ordinează în special la morburii femeiești și de dinți, dela orele 8—11 a. m. și 2—5 p. m. în strada lemnelor Nr. 33, etaj, (casa Kimmelmann).

Broșură politică oprită. În Boemia a apărut de curând o broșură intitulată: „Tabloul suferințelor poporului slovac”, în care se zugrăvește starea poporului slovac din Ungaria, diferitele persecuțiuni ce le îndură din partea stăpânilor, precum și mulțimea de procese, pornite împotriva lor pentru agitație. Ministrul de comerț în înțelegere cu ministrul de interne a oprit intrarea acestei broșuri în Ungaria.

„Românul”, foaia românească din Newark în Ohio (America) va deveni în curând foaie de zi sub conducerea dlui Vasile E. Moldovan, fost redactor la „Lupta” din Budapesta. Pentru editarea ziarului se înființează societatea „Românul”, cu un capital de 10 mii dolari.

Urcarea etalonului. Banca austro-ungară a urcat interesele după împrumuturi la 5 după sută.

Din Brașov se scrie, că examenul oral de maturitate la școala com. sup. gr. or. română de acolo, care era să se înceapă în 13 Iunie v. s'a sistat. Comisiunea de maturitate în conferința ce a ținut a constatat, că unii elevi, cari au fost admisi la examenul în scris de maturitate, s'au folosit la elaborarea temelor scripturistice de mijloace externe nepermise. Pe baza acestor constatări comisiunea a invalidat examenul scripturistic și a decis, ca toți candidații să se supună în Septembrie la un nou examen în scris de maturitate.

Examenul de maturitate la gimnaziul român din Brașov. Joi, în 14 Iunie v. la 12 oare s'a terminat examenul de maturitate la gimnaziul român din Brașov. Rezultatul este următorul: Cu nota generală foarte bine au reușit următorii: Aurel Bârsan, Ioan Boeriu, Victor Groza, Mircea Mihai Mocanu, Ioan Pop și Ioan Teicu. Cu nota generală bine: Teodor Babuția, Nicolae Caliman, Iulian Gheorghe Givalescu, Ioan Traian Hamsea, Emil Iliant, Vasile Jura, Ioan Lașiță, Octavian Medan, Aureliu Horea Mureșan, Miron Noaghia, Gheorghe Păișiu, Nicolae Peicu, Ioan Ploscă, Nicolae Tr. Popescu, Ioan Săcărean. Nicolae Stefan (Sculici) și Simion Urs. Cu nota generală suficient: Dionisie Benea, Teofil Bucșa, Timoteiu David, Iosif Drăgoiu, Vasile Florea, Ioan Iencea, Ioan Cor. Manta, Emilian Maximilian, Ioan Secarianu iun. și Emilian Suciu. Zece candidați au fost avizați la examen de corigență pe Septembrie, din câte un studiu, iar 1 candidat la repetiția examenului întreg de maturitate.

Recolta în România. După rapoartele intrate din toate județele la ministerul de domenii recolta porumbului are să fie în întreaga Românie extraordinar de bună, presupunându-se, că mersul vremii va rămânea favorabil, ca până acuma.

Făgărașul în disgratie. Cetim, că reprezentanța orașului Făgăraș a cerut cu multă insistență să se sistemizeze în Făgăraș o direcțiune financiară, pentru mai buna administrare a dărilor publice, dar dela dl ministru-prezident a venit răspunsul, că rugarea nu poate fi încuviințată, după ce „nici orașul și nici comitatul Făgăraș n'au făcut pași serioși” în privința înființării unei direcțiuni financiare în Făgăraș. Oare ce înțelege guvernul sub „pași serioși”? Rugarea celor interesați nu e pas serios?

Petrecere în Lechința. Inteligența română din jurul Lechinței în unire cu dăii teologi din Gherla invită la petrecerea cu dans precedată de concertul corului teologic, ce va aranja în 21 Iulie n. 1907 (a 2-a Duminecă după sf. Petru) în sala încăpătoare nouă „Coroana” din Lechința, nărima saiei dela „Gewerbeverein” din Bistrița. Inceputul precis la 7 ore seara Toaletă simplă.

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” s'au mai făcut următoarele daruri: dl Pompiliu Burz, dirigentul filialei „Sentinela” din Vég szf. Mihai, din privilegiul plasării în Sibiu a băeților de țărani din Vég. Szt.

Mihai: Simeon Ghizeșan de învățăcel covrigar și Lazar Tomici de învățăcel frizer, 2 cor., Dr. Aur. Crăciunescu, prof. sem., Dr. Lucian Borcia, adv., Dr. Dem. Borcia, col. la „Tel. Rom.”, Dr. Nic. Bălan, prof. sem., Ioan Rebeș, funcț. la „Albina”, Alexandru Simonescu, funcț. la comitat., Căndi Popa, inv., Emil Surdu, inginer, Eugen Vancu, funcț. la „Albina”, Dr. Valeriu Ghibu, cand. de adv., fiecare câte 20 fileri și Vic. Tordășianu, amesor con. 10 fileri.

PARTEA LITERARĂ.

Noțiunea dreptului.

Acțiunea voinței libere reclamă raporturi personale între ființele intrate în acțiune, cari pot să fie, nu numai două, ci mai multe de odată, o comunitate întreagă.

Acțiunea aceasta a ființelor cu voință liberă, între olaltă, trebuie să se facă după anumite reguli, după o ordine oarecare, pentruca raporturile dintre persoanele intrate în acțiune să nu se învrăjbească și strice. Acest mod de diriguire a acțiunii tuturor se numește lege.

Ordinea între persoanele provăzute cu voință liberă pentru a face acțiuni se poate menține numai așa, dacă toate acțiunile se fac în înțelesul anumitelor legi, pentrucă ordinea în lumea morală e menținută prin lege. Și cum ordinea aceasta e însuși dreptul, în sens obiectiv, noțiunea dreptului ne dictează, că fiecare persoană are în mod necesar o sferă proprie de acțiune, și că există o ordine, după care sferile de liberă acțiune a persoanelor din comunitate sunt regulate așa, ca o persoană să nu supere pe cealaltă.

Pe baza acestora putem stabili teza cu privire la noțiunea dreptului astfel: *dreptul e ordinea și norma pentru libera acțiune a membrilor din comunitate.*

Dreptul deci e urmare logică a existenței unei comunități, compusă din ființe libere, cu voință liberă, pentru a face acțiuni. Prin urmare, dreptul e legat de existența popoarelor, și de aceea dreptul a trebuit să existe decând există popoare în lume. Dacă n'ar exista dreptul, cu ordinea de drept, s'ar nimici lumea morală cu toate bunurile și cu toate virtuțile ei. Subiectul dreptului îl formează deci poporul, comunitatea, și nu individul, pentrucă teren pe seama dreptului se deschide numai atunci, când se întâlnesc două, sau mai multe acțiuni omenești.

Și cum acțiunea omului are de scop câștigarea de bunuri, definiția corectă a dreptului ar fi următoarea: *Dreptul e ordinea de pace, reclamată din partea rațiunii pe seama asociației omenești, în raporturile exterioare ce le are cu oamenii și cu lucruri.* Sau și mai pe scurt: *Dreptul e o formă de viață liniștită pe seama tuturor.*

Din drept se naște ordinea, pentrucă dreptul stabilește ordinea, în familie, în stat, în biserică. Și istoria ne învață, că pentru stabilirea ordinii au fost purtate luptele cele multe din trecut, cu cuvântul, cu condeul, cu sabia și cu glonțul. Pentrucă ordinea totdeauna a fost alta, după cum erau adevă oamenii, cari răvneau să ajungă la ea. Convingerea a fost însă totdeauna una și aceeași, că cel ce calcă dreptul, calcă pacea și violează ordinea stabilită pentru pacinica viețuire împreună.

Totdeauna a existat convingerea, că modul de acțiune al turburătorului de ordine nu e compatibil cu existența dreptului, pentrucă prin acțiunea sa, criminalul caută să suspendeze domnia dreptului. Și de aceea, domnia dreptului vine suspendată și pentru el, căci dacă criminalul ține și crede, că jaful și omorul nu sunt fapte oprite din partea dreptului, ordinea de drept i-l scoate și pe el de sub scutul dreptului și îl face să simță consecințele fapturii sale. Pentru cei atacați din a sa parte există scutul păcii, pentru el, omul criminal însă nu, fiindcă criminalul prin însași faptuirea sa a eșit singur din cadrele ordinii de pace și de drept.

Ordinea de drept e necesară deci pentru menținerea păcii între membrii comunității. Dar nu fiecare pace are înțelesul liniștii! De multe ori restabilirea păcii se face în mijlocul celei mai mari neliniștii.

Un sat întreg de es. se revoltă, pentrucă i-s'a făcut o mare nedreptate, a cărei reparare satul a căutat să o ajungă pe toate căile permise, dar zadarnice i-au fost toate nișurile.

Nemulțămirea pentru aceasta stare de lucruri i-a forme amenințătoare, și... vine puterea de stat, cu gendarmerie, cu armată, cu sabie, cu gloanțe, și dacă e de lipsă dă câteva șarje, ulcă la pământ pe câțiva din șirele prime, ear pe alți câțiva în temniți îi infundă, — și eată că ordinea e restabilită, în sat e pace și liniște,

așa cum cere ordinea de drept. Dar cu toate acestea, cu toate că spiritele s'au calmat, pacea astfel cumpărată nu e pace dictată de rațiune, pentrucă orice ordine de drept trebuie să fie totodată act de satisfacție pe seama rațiunii, căci în aceasta residă idealul dreptului. Acesta e brevetul, pe baza căruiia dreptul vine pus alături cu religia și cu moralitatea.

De aceea, dreptul nu poate fi un rău necesar, inventat numai pentru a stărpi alt rău cu el, și pentru a vindeca stări bolnăvicioase sociale, ci trebuie să fie un bun necesar, izvorât din sufletul și din rațiunea omenească, în scopul de a resfira balsam vindecător în toate părțile. Un bun binefăcător și indispensabil, întocmai cum e ploaia, care încă e indispensabilă pentru vegetație, și cum indispensabilă pentru om e și limba, religia și moralitatea.

Se va zice, cum poate fi dreptul un bun, sau un rod al rațiunii, când avem atâtea legi și atâtea teze de drept tocmai contrare rațiunii?

Adevărat; dar precum în arta picturii sunt produse și mai puțin reușite, tablouri slabe, iar în literatură sunt și poezii mediocre: tot așa se află și pe terenul dreptului încercări nesuccese de formațiune de drept, dar numai pentruca constatându-se nepracticabilitatea lor, să poată fi înlocuite la timp potrivit cu altele. Ce e rău, n'a fost niciodată de durată lungă pe terenul dreptului; și chiar și câtă vreme a existat, n'a existat ca rău, ci ca bun, pentrucă era bun pentru timpul în care se practica. Greșală se face numai atunci în manuarea dreptului, când aceea ce e rău se menține cu deasila și în epoce în cari rațiunea cere cu insistență, ca răul constatat să fie înlocuit cu dispozițiuni corăspunzătoare raporturilor schimbate sociale.

De aci urmează, că dreptul, ca ideal, e schimbăcios, și primește, când o formă, când alta, după cum sunt oamenii cari îl manuează, și vremile în cari vine manuat. În fond însă e același, ordinea de pace a societății omenești. Dar numai a unei comunități, a unei anumite asociații omenești, și nu a omeniei întregi, pentrucă nu există drept general pe seama tuturor popoarelor, și neschimbat pentru toate epocile. Fiecare asociație de oameni, fiecare stat, își modelează dreptul conform trebuințelor sale. Ideea și boldul e deci numai comun, și aparține întregii omenimii, dar forma, îmbrăcămintea, e variată și e atârnată de caracterul poporului, și de istoria și de spiritul ce-l are.

Scopul apoi iarăși e același: *ordinea și pacea!* Dar iarăși numai pentru raporturile externe ale omului, fiindcă pentru cele interne se îngrijește moralitatea, ordinea de pace și ea, reclamată din partea rațiunii. De aceea, dreptul se ocupă cu acțiunile, moralitatea cu sentimentele oamenilor. Dar precum morala ține cont și de acțiuni, dreptul încă ține cont de sentimente. Asasinul de ex. vine pedepsit mai aspru decât ucigașul fără voce, pentrucă deși efectul acțiunii e același, nu e același motivul înscenării ei!

Din public.†)

Mulțămire publică.

Cu ocaziunea petrecerii de vară aranjată de Reuniunea femeilor române gr. ort. din Petroșeni în ziua primă de Rusalii (23 Iunie n. a. c.) au contribuit următorii domni cu suprataxe benevole:

Pavel Nemeș 21 cor., Grăusam Károly 4 cor., Nicolae Crainic, Tröszter József 3—3 cor., Nicolae Socol, George Tomuş, Iosif Furca sen., Ioan Oprea, Petru Selășan, Antone Baches 2—2 cor., Avram Stanca, Sebastian Stanca, Traian Raftiu, compt., Petru Iacob, George Perian, Ioan Tecău, Nicodim Vancu, Aron Hurdu, Grossek Victor, Francisc Rupp, Pfincgréf N., Dézsi Mihály, Petru Todea, Ioan Fărcaș, Gálies Antal, Anghel Iohann, Maria Marginean 1—1 cor., Mihail Muntean, stud., 50 fileri, Almásy Arpad, Mamai József 40—40 fileri, Augustin Stoica 20 fil., Simion Bogdan 10 fil.

Venitul petrecerii a fost 177 cor. 10 fileri, spesele 104 cor. 40 fileri, rămâne deci venit curat 72 cor. 70 fil., care sumă rămâne în favorul bisericii gr. ortodoxe din loc.

Primească domnii acestia și pe calea aceasta cea mai profundă mulțămire.

Petroșeni, în 28 Iunie n. 1907.

Pentru Reuniune:

Ioana Stanca
prezidentă.

†) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 254—1907 of. ppresb. [165] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de paroh în parohiile de clasa a II-a Ciceu-Corabie și Gălgău prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, computat dela prima aparițiune a acestui concurs în ziarul „Telegr. Român”.

Emolumentele împreună cu fiecare din aceste două posturi de paroh, sunt cele fașionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor, instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis, statorit mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral și a se prezenta în timpul și după modul provăzut în regulamentul parohial la biserica din parohie în vre-o Duminecă ori sârbătoare pentru a cânta și predica și respective a celebra.

Deș, 14 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deș.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 286—1907 [164] 1—3

Concurs

Prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român” pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele confesionale gr. or. din următoarele comune:

1. Curtișul-mic, salar de 600 cor., 200 cor. din repartitie dela popor, 100 cor. din fondul școlar eparhial, 300 cor. din ajutor dela stat.

2. Fănațe, salar de 600 cor., dela popor 300 cor. din repartitie, iar 300 cor. din ajutor dela stat.

3. Poiana porcului, salar de 600 cor., dela popor 120 cor. din repartitie, iar 480 cor. din ajutor dela stat.

4. Trestia, salar de 600 cor., dela popor 230 cor. din repartitie, iar 370 cor. din ajutor dela stat.

5. Văleni, salar de 600 cor., dela popor 300 cor. din repartitie, iar 300 cor. din ajutor sperativ dela stat.

6. Vima-mare, salar de 600 cor., dela popor 140 cor. din repartitie, iar 460 cor. din ajutor dela stat.

7. Vima-mică, salar 600 cor., dela popor 40 cor. din repartitie, iar 520 cor. din ajutor dela stat.

În toate comunele învățătorii vor avea cuartir liber în edificiul școlii, lemnele de lipsă pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței învățătoarești, precum și folosirea grădinei școlare.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-și trimită concursul cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral gr. or. al „Cetății-de-piatră” în Lăpușul-unguresc (Maghar-Lăpos) în termenul deschis, având până la acel termen a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Aleșii vor avea a instrua pe copii în cântările bisericesti; a-i conduce în Dumineci și sârbători la biserică și aici a cânta cu ei în decursul sfintei liturgii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Cetatea-de-piatră”, în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Magyar-Lăpos, 6 Iunie 1907.

Vasile Duma
protopresbiter.

[137] 2—3

AVIZ.

„Vatra”, noul institut de credit din Cluj, și-a început operațiunile. Acoardă credite de cont curent, cambiale și hipotecare, pe lângă condiții favorabile. Primește depuneri cu 5%, plătind și darea erarială.

Diracțiunea.

[157] 3—3

Publicațiune.

Comuna bisericească Tohanul-Nou, prin aceasta aduce la cunoștință publică cumcă în 7 Iulie st. n. la 10 ore a. m. dă în întreprindere prin licitațiune minuendă renovarea edificiului școlii gr. ort. locale.

Licitațiunea se va ținea în edificiul cel vechiu al școlii din loc.

Prețul de strigare este de 2900 coroane, iar vadiul este de 10% din prețul de strigare.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare sunt expuse spre vedere publică la prezidentul comitetului parohial din loc.

Tohanul-Nou, 21 Iunie 1907.

Ioan Briota
prez. com. parohial.

Nr. 429—1907 [163] 1—1

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească Feldioara-săcucească, protopresbiteratul Turda, va da în întreprindere zidirea bisericești sale, *Duminecă, în 24 Iunie (7 Iulie) 1907, 2 ore p. m.*, în cale de licitație publică-verbală, la cancelaria oficiului parohial.

Prețul strigării e statorit cu 20,000 coroane și reflectanții au să depună înainte de licitație, ca vadiu 2000 coroane.

Planul și preliminarul de spese, cum și alte informațiuni se pot afla la oficiul parohial din Feldioara.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da întreprinderea aceleia dintre reflectanți, pe care îl va voi, fără considerare la suma oferitului.

Turda, 14 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murășan
protopresbiter.

Nr. 101—1907 [166] 1—3

Concurs.

Se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”, pentru următoarele posturi vacante de învățători din tractul Hațegului:

1. Lunca, 2. Petrița-Brad, 3. Petrița-Gărgani, 4. Petroșeni, 5. Sânta Măria de peatră, 6. Valea Sângeorgiu-Grid.

Emolumentele la fiecare post sunt: salar de 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Concurenții să-și trimită cererile cu documentele necesarii conform legii subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în parohie spre a-i cunoaște alegătorii.

Hațeg, în 16 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.**Se caută un învățăcel de prăvălie**

absolvent de 2 clase reale sau gimnaziale și să cunoască în vorbire, pe lângă limba română și parte din germană și maghiară.

Poate ocupa locul numaidecât, pe lângă condițiuni avantajoase în prăvălia mixtă a lui **Ilie Floașiu, Mercurea.** [153] 3—3

Nr. 676—1907. [154] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Agnita, salar 600 cor. și anume: 450 cor. din repartitie și 150 cor. din cassa alodială. Cuartir în edificiul școlii și lemnele de foc trebuincioase, 20 cor. din cassa alodială ca remunerație pentru cultivarea grădinei școlare, 12 cor. remunerație din cassa bisericești pentru conducerea corului și instruirea adulților în sările din postul crăciunului.

2. Șulumberg, salar 600 cor. și anume: 200 cor. dela biserica, plătite în rate lunare, 400 cor. prin repartitie dela popor. Cuartir gratuit în școală, lemnele necesare de foc și folosința grădinei școlare.

3. Proștea, salar anual 600 cor. din repartitie dela popor în rate lunare anticipative. Cuartir liber în edificiul școlii. Folosința grădinei de 1/4 jug. cat. lângă școală.

4. Bărghiș, salar fundamental 600 cor. în rate treilunare dela epitropia parohială. Cuartir natural în edificiul școlii și lemnele de foc trebuincioase.

Aleșii învățători din toate 4 comunele vor avea să cânte cu elevii la sfânta liturgie și să țină strana la utrenie în Dumineci și sârbători.

Dreptacea ceice doresc să fie aleși, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica din comuna unde concurează ca să-și arete dexteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile, instruite cu documentele prescise în regulamentul școlar, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiteral, în termenul deschis.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Agnita, 8 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Agnitei.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 578—1907 [147] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia de clasa I, Sibiu suburbial inferior, devenit vacant prin trecerea din viață a fericitului paroh Iosif Enescu, conform rezoluțiunei Preav. Consistor arhidiecezan dtto 24 Maiu a. c. Nr. 1967 Bis. pe baza §-lui 13 combinat cu §. 18 din Regulamentul pentru parohii, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fașionate în tabela B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Ceice doresc a reflecta la acest post, vor avea a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiului în termenul deschis, iar pentru a-și câștiga cunoștință și a-și arăta aptitudinea pentru înalta misiune pastora'ă cum și dexteritatea în cântări și tipic, apoi a cuvânta și eventual a celebra serviciul divin, au a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în parohie.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 3/16 Iunie 1907, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Papiu
protopresbiter.**Lazar Buzdughină** **Ioan Cristea**
prezident. notar.

Nr. 246—1907 [148] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupșa se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Orești, salar 600 cor., din cari 300 cor. dela popor și 300 cor. ajutor votat în princip dela stat, cuartir liber în școală și lemne.

Alesul, putând înființa cor bisericesc, va primi deosebite favoruri și ajutor dela parohul local.

2. Ponor, cu salar de 600 cor. dela popor, cuartir liber în edificiul școlii și lemne de foc.

Alesul va fi dator a cânta Duminecele și sârbătorile cu copiii la sf. Liturgie și a conduce eventual și o strană.

Doritorii pe a ocupa vreunul din aceste posturi învățătoarești să și aștearnă concursul înzestrat cu documentele de lipsă, subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și să se prezinte și în comuna pentru care au concutat, spre a cânta și face cunoștință și cu poporul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

Ofenbaia, 2 Iunie 1907.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 301/1907 prot. [155] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Cerghidul-mare, salar de 600 cor. și anume: 550 cor. din repartitie, iar 50 cor. din venitul cantoral, cuartir și grădină.

2. Erdősangeorgiu, salar de 600 cor. din repartitie, cuartir liber în edificiul școlii și folosirea grădinei.

3. Gernesig, salar anual de 600 cor. și anume: 550 cor. din repartitie, iar 50 cor. din venitul cantoral, cuartir și grădină.

4. Icelandul-mare, salar anual de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartitie și usufructul a lor 12 jugăre de pământ comasat în preț de 200 cor., cuartir și grădină.

5. Petea-de-Câmpie cu salar anual de 600 cor. și anume: 172 cor. interesele unei obligațiuni de stat; 188 cor. din repartitie, și usufructul a lor 12 jugăre de pământ în preț de 240 cor., cuartir și grădină.

Învățătorul ales este dator a ocupa și postul de cantor pe lângă venitele stolare îndatinate.

Cuincuenalele se vor computa dela instruirea definitivă și serviciu neîntrerupt în comuna respectivă.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi vor avea a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să țină școală de repetiție și să cânte în Dumineci și sârbători cu elevii la sfânta liturgie, iar în comuna Cerghid și Gernesig a face și serviciul de cantor.

Concurenții au să aștearnă rugările instruite conform normelor în vigoare în termenul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și cari pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au să-și expună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentruca comunele să se știe orienta la alegere.

M. Oșorheiu, la 9/22 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murăș-Oșorheiu'ui în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Rusu
protopresbiter.

Nr. 5745 bis. 1907 [161] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III Socet cu filiile Poiana Rechiței și Runcul mare, protopresbiteratul Hunedoarei se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fașionate la coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare, până la termenul indicat, consistoriului arhidiecezan, având în termenul indicat în regulament, a se înfățișa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sibiu, 5 Iunie 1907.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 287—1907 [158] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Poiana-porcului, în protopresbiteratul gr. or. Cetatea-de-piatră, se scrie concurs cu termen de 50 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fașionate în coala B, pentru întregirea venitelor parohiale dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, având a se prezenta la biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

Lăpuș-unguresc, 6 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetatea-de-piatră, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopresbiter.

Nr. 266—1907 [159] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a în Cîin Glodilești, protopresbiteratul Iliei, pe baza ordinului consistorial dtto 8 Maiu a. c. Nr. 4306 Bis., prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreună cu acest post sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis, și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oficia și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Ilia, la 9 Iunie 1907.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 260—1907 [160] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din Bărști cu filiile Dumești și Lungșoara, protopresbiteratul Iliei, pe baza ordinului consistorial dtto 29 Maiu a. c. Nr. 5938 Bis., prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreună cu acest post sunt cele fașionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis, și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Ilia, la 9 Iunie 1907.

George Oprea
protopresbiter.

Ad 646—1907 [149] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului învățătoareșc, vacant, dela școala confesională română gr. or. din Herseni, protopresbiteratul Făgăraș, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”, pe lângă salar de 600 cor. din repartitie dela popor, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită rugarea cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraș.

Sâmbăta seara și în presara sârbătorilor la vecernie, precum și la sfânta liturgie în Dumineci și sârbători, alesul este deobligat a cânta cu elevii de școală.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, în 1 Iunie 1907.

Nicolae Borzea
protopresbiter.